

Nr 585

Av herr Hedlund m. fl., om mindre klasser inom grundskolan.

(Lika lydande med motion nr 477 i Första kammaren)

Beslutet av 1962 års riksdag angående reformering av det obligatoriska skolväsendet medför betydande krav. Tillräckliga resurser måste ställas till förfogande, om skolan skall kunna utvecklas i enlighet med de mål som angavs i nämnda beslut. Det krävs också att skolarbetet kan bedrivas under goda betingelser. Inte minst gäller detta skolans inre arbete, som enligt vår mening har en avgörande betydelse för målsättningens fullföljande. Skall skolan på avsett sätt kunna präglas av individualiserad undervisning och en studieinriktning och studietakt lämpad efter varje enskild elevs förutsättningar, av ett främjande av envar elevs psykiska förutsättningar och utveckling, av social fostran, samarbetsträning, lagarbete m. m., måste mycket stor vikt läggas vid det inre arbetet.

Ett av de fundamentala spörsmålen i skolans inre arbete är frågan om elevantalet i klasserna. Det är sannolikt att detta inte spelar så stor roll i en s. k. pluggskola, där målet är att bibringa eleverna ett visst kvantum fakta och kunskaper. I en skola med sådana mål som grundskolan föreligger helt andra krav på ett levandegörande av undervisningen, och där blir sålunda också önskemålet om mindre klasser mer framträdande. Skall läraren inom klassens ram kunna individualisera och differentiera undervisningen i enlighet med de olika elevernas förutsättningar under iakttagande av social fostran och personlighetsutveckling, som också hör till skolans uppgifter, är alltför stora klasser en starkt hämmande faktor. De stora klasserna medger inte den personliga omsorg om eleverna som krävs.

Enligt beslut av riksdagen 1962 skall klass eller annan undervisningsavdelning ej omfatta mer än 25 elever på lågstadiet och ej mer än 30 elever på mellan- och högstadierna. För vår del hälsade vi den minskning av klassstorlekarna som beslutet innebar med tillfredsställelse. Vi framhöll dock att de beslutade delningstalen inte fick ses som ett slutmål utan att vissa ytterligare sänkningar av elevantalet per klass borde eftersträvas i skolplaneringen.

Vi beklagar att det på grund av bristande resurser inte är möjligt med en ytterligare sänkning av klassernas storlek redan nu. Tyvärr måste det kon-

stateras att resurserna i nuvarande läge inte räcker för ytterligare sänkning av betydenhet. En reform i den riktningen skulle innebära ett mycket större behov av lärare än som f. n. kan fyllas. Emellertid är det angeläget att intensifiera lärarutbildningen så att det så snart som möjligt blir möjligt att genomföra en reduktion av delningstalen beträffande skolklassernas storlek. När det gäller planeringen i detta avseende måste man naturligtvis även ta hänsyn till storleken av de årskullar som kommer att befinna sig i skolåldern. Det synes från sådana utgångspunkter och under förutsättning att strävandena snarast inriktas på det uppsatta målet vara möjligt att under 1970-talets första hälft kunna nå en sådan klasstorlek, att elevantalet inte överstiger 25 i någon klass. Beträffande B- och b-klasser innebär vårt förslag, att motsvarande reduktioner skall genomföras under samma tidrymd.

Då som nämnts dessa nya klasstorlekar skall vara vägledande beträffande elevunderlag som i olika hänseenden utgör utgångspunkten för den geografiska områdesindelningen, får denna förordade reduktion en speciell betydelse i vissa glesbygdsområden. För att inte de minskade kraven på elevunderlag i sådana fall skall minska elevernas valmöjligheter bör en ändring vidtagas även i reglerna för inrättande av linje i årskurs 9. Vi föreslår en kompletterande regel som innebär att linje i årskurs 9 får inrättas då minst 11 elever anmält sig om det sammanlagda elevantalet i årskursen utgör 66—70, då minst 10 elever anmält sig om elevantalet i årskursen utgör 60—65 och då minst 9 elever anmält sig om elevantalet är 60 eller mindre.

De nu gällande reglerna för delning av klass i slöjdgrupper på grundskolans högstadium är icke tillfredsställande. Slöjddavdelning kan således omfatta upp till 20 elever, medan slöjdsalarna i allmänhet är dimensionerade och utrustade för endast 16 elever. Det är givet att ett elevantal som överstiger det antal som slöjdlokalerna är avsedda för måste inverka försvårande på undervisningen. Den ändring i de förutvarande grunderna som tillkommit på senare tid kan inte anses tillfyllest. Bl. a. har skolöverstyrelsen förordat längre gående förbättringar. För vår del är vi av samma uppfattning och förordar att delning av klass vid undervisning i slöjd på mellanstadiet fr. o. m. instundande läsår skall medges om elevantalet överstiger 17. De härför erforderliga medlen torde få utgå ur anslaget Bidrag till driften av grundskolor.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,
att riksdagen måtte

1. uttala att målsättningen för Kungl. Maj:ts och vederbörande skolmyndigheters planering skall vara en under 1960-talet genomförd successiv och ytterligare sänkning av delningstalen för elevantalet i klasserna på grundskolans alla stadier, så att så snart ske kan ingen klass normalt skall innehålla mer än 25 elever, samt

2. besluta att på mellanstadiet medge delning av slöjdgrupp om antalet elever överstiger 17, varvid medel för ändamålet må utgå ur anslaget till *Grundskolor: Bidrag till driften av grundskolor m. m.* under åttonde huvudtiteln.

Stockholm den 26 januari 1964

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson

Nils G. Hansson

i Sundborn

i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Sven Vigelsbo

Per Svensson

i Stenkyrka

Gustaf Svensson

Harald Larsson

Gunnar Larsson

i Vä

i Hedenäset

i Luttra